

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum pœnitentia sit virtus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

bet Ambr. ser. 8. i. Psal. 118. ad med. 10. 4. reierit 23. cauf. q. 4. cap. Est imufla, & dicit esse Ambr.

uum prebet delinquendi. Si ergo Deus veniam frequenter prebet per poenitentiam, videtur qd ipse hominibus prebeat incentiuum delinquendi. Et sic videretur delectari in peccatis, quod eius bonitati non congruit. non ergo potest poenitentia iterari.

SED CONTRA est, qd homo inducitur ad misericordiam exemplo diuinae misericordie, secundum illud Luc. 6. Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est: sed dominus hanc misericordiam discipulis suis imponit, vt saepius remittant fratribus contra se peccantibus. vnde sicut dicitur Matth. 18. Petro quaerenti, Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei, vsque septies? respondit Iesus, Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies: ergo etiam Deus saepius per poenitentiam veniam peccantibus prebet, presertim cum doceat nos petere, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.

RESPON. Dicendum, qd circa poenitentiam quidam errauerunt, dicentes non posse hominem per poenitentiam secundo cosequi veniam peccatorum: quorum quidam, scilicet Nonariani hoc intantum extenderunt, vt dicerent post primam poenitentiam, qua agit in baptismo, peccantem non posse per poenitentiam iterato restituere. Alij vero fuerunt haeretici (vt Augustinus, dicit * in li. de poenitentia) qui post baptismum dicebant quidem esse vilem poenitentiam, non tamen pluries, sed semel tantum. Videntur autem huiusmodi errores ex duobus processisse. Primo quidem ex eo, quod errabant circa rationem verae poenitentiae. Cum enim ad veram poenitentiam charitas requiratur (sine qua non delectur peccata) credebant, quod charitas semel habita non possit amitti, & per consequens poenitentia si sit vera, numquam per peccatum tollatur, vt sic sit necesse eam iterari: sed hoc improbatum est * in secunda parte, vbi ostensum est, quod charitas semel habita propter libertatem arbitrij potest amitti, & per consequens post veram poenitentiam, potest aliquis peccare mortaliter, secundo ex eo, quod errabant circa estimationem grauitatis peccati: putabant enim adeo graue esse peccatum, quod aliquis committit post veniam impetratam, quod non sit possibile ipsum remitti. In quo quidem errabant, & ex parte peccati (quod etiam post remissionem consecutam, potest esse, & grauius & leuius, quam fuerit primum peccatum remissum) & multo magis contra infinitatem diuinae misericordiae, qua superat omnem numerum, & magnitudinem peccatorum, secundum illud Psal. quinquagesimi. Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. vnde reprobatur verbum Cain, dicentis Genes. 4. Maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear: & ideo misericordia Dei peccantibus, per poenitentiam veniam prebet absque vilo termino: vnde dicitur 2. Para. vlt. Immensa, & inuestigabilis misericordia promissionis tuae super malitiam hominum. vnde manifestum est, quod poenitentia pluries est iterabilis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quia apud Iudaeos erat secundum legem quaedam lauacra instituta, in quibus pluries se ab immunditijs purgabant, credebant aliqui Iudaeorum, qd etiam per lauacrum baptismi aliquis pluries purificari posset. Ad quod excludendum, Apostolus scribit Hebraeis, qd impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, scilicet per baptismum, rursus renouari ad poenitentiam, scilicet

per baptismum, qui est lauacrum regenerationis, & renouationis Spiritus sancti, vt dicitur ad Tit. 3. Et rationem assignat, ex hoc, quod per baptismum homo Christo commoritur, unde subditur, rursus crucifigentes sibi metipsum filium Dei.

AD SECVNDVM dicendum, quod Ambr. loquitur de poenitentia solenni, qua in ecclesia non iteratur, ut infra dicitur.

AD TERTIVM dicendum, qd sicut Aug. * dicit in lib. de poenitentia, multos cecos & in diuerso tempore dominus illuminauit, & multos debiles confirmauit, ostendens in diuersis illis eidem saepe peccata dimitti: ut quem prius sanauit leprosum, alio tempore illuminet caecum: ideo enim tot sanauit cecos claudos, & aridos, ne desperet de se peccator. ideo non scribitur aliquem nisi semel sanasse, ut qui libet timeat iungi medicum, medicum se uocat, & non sanis, sed male habentibus opportunum. sed qualis hic medicus, qui malum iteratum nesciret curare? medicorum est centies infirmum, centies curare: qd ceteris minor esset, si alijs possibilis ignoraret.

AD QVARTVM dicendum, quod poenitere est ante acta peccata desistere, & flenda non committere, scilicet simul duntaxat, vel actu vel proposito. Ille enim est irrisor & non poenitens, qui simul dum poenitet, agit quod poenitet, vel proponit iterum se facturum quod gessit, vel etiam actualiter peccat eodem vel alio genere peccati. Quod autem aliquis postea peccat, vel actu vel proposito, non excludit quin prima poenitentia vera fuerit: numquam enim ueritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequenter: sicut enim uere occurrit, qui postea sedet, ita uere poenituit, qui postea peccat.

AD QVINTVM dicendum, quod baptismus habet uirtutem expatione Christi, sicut quaedam spiritalis generatio cum spiritali morte praecedentis uitae. Statutum autem est hominibus semel mori, & semel nasci: & ideo semel tantum debet homo baptizari: sed poenitentia habet uirtutem expatione Christi, sicut spiritalis medicatio, qua frequenter iterari potest.

AD SEXTVM dicendum, quod secundum Augustinum * in libro de poenitentia, constat Deo multum displicere peccata, qui semper presto est ea destruere, ne soluantur quod creauit, nec corrumpatur, quod amauit, scilicet per desperationem.

QVAESTIO LXXXV.

De sacramento poenitentiae secundum quod est uirtus, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de poenitentia, secundum quod est uirtus.

ET CIRCA hoc quaeruntur sex.

- ¶ Primo, Vtrum poenitentia sit uirtus.
- ¶ Secundo, Vtrum sit uirtus specialis.
- ¶ Tertio, sub qua specie uirtutis contineatur.
- ¶ Quarto, De subiecto eius.
- ¶ Quinto, De causa ipsius.
- ¶ Sexto, De ordine eius ad alias uirtutes.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum poenitentia sit uirtus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod poenitentia non sit uirtus. Poenitentia enim est quoddam sacramentum alijs sacramentis connumeratum

ut

* In libro vera & falsa poenitentiae. 10. 4.

* q. 24. art. 11.

in li. de uera & falsa poenitentia. c. 5. tom. 4.

in li. de uera & falsa poenitentia. no. longe a pri. tom. 4.

4. dist. 4. art. 1. q. 2. ad 3. & ad 4. 2. 8. 4.

